

GLASBENA ZORA

Izdaja dne 16. vsakega meseca

FR. GERBIČ

v Ljubljani.

Cena za pol leta 1 gld. 50 kr.

GLASBENA ZORA

✦ ✦ ✦ Izhaja 16. dne vsakega meseca in velja za pol leta z muzikalno prilogo vred 3 krone. ✦ ✦ ✦
Uredništvo in upravnništvo: Turjaški trg šte. 1.

O postopu glasov

v ravno-bežnih in skritih kvintah in oktavah.

(Dalje.)

Skritih kvint v zunanjih glasovih, ako dela zgornji glas skok, se nam je ogibati, kakor v naslednjem primeru pri a.

a. b. c. d. e.

Ako se pomika zgornji glas v skoku navzdol kakor pri b., se skrita kvinta ne glasi tako trdo, kakor v nasprotnem smeru pri a. Še manj trdo se glasi skrita kvinta tedaj, ako posreduje harmonično zvezo akordov septima, kakor se razvidi v zgornjih primerih c., d. in e.

Kar se tiče skritih oktav v zunanjih glasovih, kadar dela zgornji glas pri svojem pomiku skok, se glase tedaj manj neprijetno, ako se bas pomika za pol tona navzgor, kakor je razvideti pri a. v naslednjem primeru. Pri b. pa, kjer stopa bas za cel ton navzgor, so skrite oktave trde, posebno, ako se septima iz prvega akorda pomika za cel ton navzdol. Ako pada septima le za pol tona, tedaj se glase skrite oktave milejše. Glej primer pri c.! Pri d., kjer dela zgornji glas skok navzdol in ostane vezni ton v naslednjem akordu v istem glasu, bas pa stopa v temeljni akordov ton, so take oktave dovoljene. Ako pa naslednji akord ni temeljni akord in toraj bas ne stopa tu v temeljni akordov ton, ampak, kakor pri e. v terco in pri f. v kvarto temeljnega akorda, tedaj se treba takih skritih oktav izogibati, kar smo omenili že tudi pri skritih kvintah pri takem basovem postopu.

a. b. c. bolje d. e. f.

Skrite kvinte in oktave v zunanjih glasovih, če se oba glasova pomikata v skokih, se morajo smatrati za pogrešne, kakor v spodnjih primerih pri a., b., c., d. in e. Vendar pa niso napačne tedaj, ako se napravijo pri zmeni v kako drugo lego ravno istega akorda, ker tedaj jih ni smatrati kot kvinte in oktave, vodeče v kak drug nov akord. Glej spodaj navedene primere pri f., g. in h.

a. b. c. d. e.

f. g. h. i.

Pri skritih kvintah v srednjih glasovih vlada večja svoboda, ker jih zunanji glasovi nekako bolj prikrivajo. Ako imajo akordi dobro zvezo med seboj in ako se pazi na gori podana pravila, se skritih kvint ni bati, kakor n. pr.:

MD 77 / 1983

Manj kot skrite kvinte v srednjih glasovih ugajajo skrite oktave, glej primer a., katere ne napravijo dobrega razmerja med glasovi, posebno če se jim pridružijo še skrite kvinte, kakor pri b. in c. v naslednjih primerih:

Pri skritih kvintah in oktavah med zunanji in srednji glasovi je največ ležeče na tem, da imajo akordi med seboj dobro in pravilno zvezo. V tem slučaju se ni treba bati skritih kvint in oktav. Razun teh ozirov postavljati še druga pravila za mnogotere slučaje, kjer se smejo take

kvinte in oktave rabiti, bi bilo težavno in preobširno. Zato podamo v naslednjem nekoliko primerov, kjer se nahajajo skrite kvinte in oktave med zunanjim in srednjim glasom, katere se lahko rabijo, ker imajo akordi dobro in pravilno zvezo med seboj in ker se zadostuje tudi pravilom, katera smo omenili o skritih kvintah in oktavah v zunanjih glasovih. Le v poslednjem primeru pri *, kjer delata oba glasova v skokah skrite kvinte in se akordova zveza ne more dobro imenovati, uporaba takih kvint ni dobra.

(Konec prihodnjič.)

Večni mornar

(Der fliegende Holländer).

(Dalje.)

Vedne stiske in skrbi za pokritje vsakdanjih potrebnosti pa so mu tako ognjusile existenco pri tem gledališču, da je bil sit takega komedijantovskega življenja in je hrepenel po rešitvi iz teh odnošajev. Ni dolgo okleval. Odločil se je na kratko. S svojo ženo, rojeno Palmer, bivšo igralko, s katero se je v Kraljevcu poročil, stopil je v barko, da se z njo popelje čez London v Pariz, dasiravno ni imel potrebnih sredstev za to. Štiri tedne je trajala vožnja, pri kateri je preživel groze in strah nevihte in morskih viharjev. Razburjeno valovje je vrglo barko v neki norveški pristan. Ko se je peljal skozi škrbine, mu je prišla v spomin ljudska pravljica o večnem mornarju (der fliegende Holländer), katera živi med ljudstvom na norveških obalah in o kateri je pisal H. Heine v prvem zvezku «Salona» kratko novelo pod naslovom «Memoiri gospoda Šnabloskega». To povest čital je v Rigi. «Kapitan,

neustrašljiv holandski mornar, se je zarotil, da bo neko predgorje objadral kljub nevihte, katera okoli njega divja, če bi moral tudi do sodnega dne okoli jadrati. Peklenšček pa ga je nato poprijel za besedo in od tega časa mora jadrati brez miru okrog. Le eno nado na rešitev mu je dovolil vrag. Vsakih sedem let sme iti kapitan na kopno in oženiti se. Ako mu bode žena zvesta, tedaj je rešen. Toda ubogi Holanec, kako se je prevaril! Vesel mora biti, da se žene zopet reši in komaj čaka, da gre zopet na morje.» Ta snov je stopila Wagnerju pri morskem viharju, katerega je ravno preživel, živo pred oči in uživel se je v njo po lastnem izkustvu groze morskih neviht. V svoji fantaziji je videl Wagner «Večnega mornarja» pred seboj, naslikanega z vsemi bojami grozečega, razburjenega morskega valovja. V njegovi duši pa je tedaj dozoril sklep, da to snov uporabi za libreto k operi «Večni mornar».

Dasiravno mu je šel mogočni Meyerbeer na roko in ga v Parizu uvedel v muzikalne kroge, se Wagnerju tudi tam niso izpolnile nade, katere so ga vodile tja. Sicer je vélika tamošnja opera s svojo bleščečo opravo mogočno delovala nanj in pod njenim uplivom je dokončal tam že v Rigi začeto opero «Rienzi» novembra meseca leta 1840. Pa kmalo je uvidel, da je v Parizu vse preračunano bolj na zunanji blesk, kateri le pokriva notranjo praznoto. Saloni, v katerih je mislil s svojimi kompozicijami prodreti in si pridobiti tamošnje kroge, so hladno sprejemali njegove skladbe. Po usodi tako preganjan, si je moral zaslužiti vsakdanji kruh celó s tem, da je prirejal različne priljubljene operne arije za raznovrstne inštrumente in pa da je pisal raznovrstne članke v časopise. Pri takih okolnostih je bilo

pač treba kremenite odločnosti, neupogljive energije in trdnega prepričanja v zvanje, katero mu je odločila usoda v glasbi vzlic vsemu preganjanju, da ni obupal in podlegel. In Wagner ni obupal, pač pa je dal slovo uzorom svojega dosedanjega delovanja. Leta 1841 je zapustil Pariz in šel na deželo v Meuton, ker je začel pisati svojo opero «Večni mornar». Najprvo je komponiral zbor mornarjev in potem zbor predic. V sedmih tednih je končal vso opero, potem pa so potrkale na njegova vrata zopet vsakdanje skrbi, tako da sta pretekla dva meseca, predno je dovršil k operi tudi ouverturo. 13. septembra leta 1841 je bila opera dogotovljena. Na naslovni list partiture je pa napisal tele pomembne besede: «V revah in nadlogah. (Per aspera ad astra.) Daj Bog! R. W.» (Konec prihodnjíč.)

Slovanska gledališča.

«Slovensko dramatično društvo» v Ljubljani je pretečeni mesec slovesno praznovalo svojo tisočo predstavo. Slavnost je obsegala tri večere. Dne 13. svečana je bila tisoča predstava, pri kateri se je pelo tretje dejanje Mir. Vilhar-Schantlove spevoigre «Jamska Ivanka», potem se je igrala Linhartova «Shupanova Mizka», pred njo pa je izvajal orkester Foersterjevo ouverturo k izvirni slovenski operi «Gorenjski slavček» in naposled se je pela Viktor Parmova dramatična romanca «Stara pesem». Pri drugi slavnostni predstavi dne 16. svečana se je pela Smetanova opera «Dalibor», pri kateri je sodeloval s sijajnim uspehom izvrstni junaški tenorist g. Bohuslav Pták s praškega češkega narodnega gledališča. Tretja ljudska slavnostna predstava je bila 20. svečana. Igrala se je Govekarjeva izvrstna narodna igra «Rokovnjači», katera je že večkrat napolnila hišo. Glavno ulogo Nandeta je ta večer igral gost iz Zagreba g. Borštnik. V priznanje njegovih zaslug, katere si je pridobil kot bivši režiser za naše gledališče, odlikovala ga je intendantca s krasnim vencem s trobojnico. Enako je odlikovalo občinstvo tudi našega domačega in vsestransko delujočega umetnika in režiserja g. Inemanna. Ta večer je izvajal orkester pred igro dr. Benj. Ipavčevo ouverturo iz opere «Teharski plemiči», med akti pa Foersterjevo ouverturo iz izvirne slovenske opere «Gorenjski slavček», «Kolo» iz V. Parmove opere «Urh,

grof Celjski», ouverturo k Fr. Gerbičevi izvirni narodni operi «Kres» in Fr. Vilharjevo ouverturo k operi «Smiljana». Pri tej predstavi je bil navzoč tudi intendant zagrebškega narodnega gledališča, g. plem. Hreljanović, kar nas je jako veselilo. Čestitke k slavnosti pa so poslali gospod G. Schubert, ravnatelj praškega narodnega gledališča, kateri je tudi poslal g. Ptáka, da sodeluje v «Daliboru», nadalje g. predsednik «Umělecké besedy» v Pragi in bivši intendant zagrebškega narodnega gledališča, g. St. plem. Miletić, kar nam je v veselo znamenje, kako bratovsko se zanimajo ti umetniški zavodi za naš kulturni napredek. To nas napolnuje z veselo nado, da bo ta umetniška vzajemnost obrodila še mnogo dobrega sadu. Po tej zadnji slavnostni predstavi se je zbralo v «Narodnem domu» več narodnjakov, da prežive kratko odmerjen čas v družbi odličnega gosta g. intendanta Hreljanovića ter da se mu zahvalijo za njegov obisk, s katerem je počastil naše gledališče. V prijateljskih pogovorih in zdravicah je hitro potekel čas, v katerem si je gospod intendant vsem navzočim prikupil s svojo ljubeznivostjo; kar pa nam je bilo še v posebno radost, je to, da je obljubil naše slovensko gledališče vedno podpirati po svoji moči, kadar bi se v kaki zadevi nanj obrnilo. Mi mu kličemo iz srca: «Bog ga živi!»

Kot gost je nastopil na slovenskem odru 22. svečana poljski tenorist g. Tit. Olszewski

v operah «Cavalleria rusticana» in «Glumači» s povoljnim uspehom.

«Prodana nevesta» Smetanova se je pela 4. svečana v narodnem češkem gledališču v Pragi že v 366tič. Na carski operi v Petrogradu pa so v prvič uprizorili 12. januarija Smetanovo opero «Dalibor»; toda o njenem uspehu se poročajo različna mnenja. Čudno! Nemci, katerim so Smetanove skladbe zavoljo njih špecifično slovanskega značaja gotovo bolj tuje, kakor Rusom, predstavljajo v novejšem času njegove opere z velikim uspehom, medtem, ko Rusi ne kažejo za tega velikana čeških skladateljev mnogo razuma in zanimanja. Temu nasproti se poroča iz Pariza, da namerava tamošnja «Opera lyrique» v letošnji svetovni razstavi predstavljati njegovo «Prodano nevesto». Gotovo lepo priznanje Smetanovega genija!

Društvena poročila in vesti iz umetniškega sveta.

Čitalnica v Spodnji Šiški je priredila 2. svečana po svoji lepi stari navadi pri Koslerju «Vodnikovo besedo». Prejšnja leta je bila taka «beseda» v narodni čitalnici ljubljanski najsijajnejša izmed vseh «besed», kar jih je prirejela svojim društvenikom in po njenem vzgledu prirejela so tudi druga narodna društva take «besede», da ž njimi proslave spomin onega slavnega moža, kateremu so nadeli naziv prvega slovenskega pesnika. A sedaj?! — Zato nas je toliko bolj veselilo videti, da je ostala šišenska čitalnica zvesta svojim starim tradicijam, kakor tudi to, da smo opazovali, s kako vnemo so se potrudili vsi sodelujoči, da dostojno proslave spomin svojega slavnega rojaka, kateri je prvi budil Slovence iz duševnega spanja in kateri je zagledal v obzidju

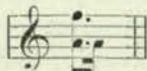
V češkem narodnem gledališču v Pragi se je predstavljala 3. t. m. že zopet nova domača opera «Babička». To je v preteku komaj treh mesecev tretja nova opera domačih skladateljev. Besedilo k tej novi operi je napisal A. Wenig po enakoimenovani pripovedi Bl. Němcove, uglašil pa jo je mladi skladatelj Horák, kateri je pred dvema leti napisal opero «Na večer Bílé soboty». Kritika piše o tej novi operi, da je ž njo pokazal Horák v primeri s prvo svojo opero lep napredek.

Blažena Kernic, primadona dvorne opere v Monakovem, rodom Hrvatica iz Gline, je gostovala početkom svečana v zagrebški operi kot Marjetica v «Faustu», kot Roza Friquet v «Puščavnikovem zvončku», kot Nedda v «Glumačih» in kot Lola v «Cavalleria rusticana». Občinstvo jo je burno odlikovalo in kritika povzdiguje njene izredne umetniške vrline.

Šiške luč sveta. — Gospod Svetek je vodil zborovo petje ter dokazal, da je jako nadarjen pevodja, ki ima fin čut za glasbeno dinamiko in vodi jako spretno svoje pevce. Ako se pevci podrede njegovim umetniškimi intencijam, so gotovi lepega uspeha, posebno ako obiskujejo marljivo pevske skušnje. Občinstvo je živahno ploskalo zboru, kakor tudi vsem sodelujočim v igri «Dva gospoda in jeden sluga» in govorniku prologa g. Iv. Jančigaju.

V posnemanje. Kako se zanima slovensko dijaštvo za domačo glasbo, nam je v lep dokaz to, da je na «Glasbeno Zoro» naročeno v Kranju 14 in v Mariboru 11 dijakov. Naj bi jih tudi drugod posnemali!

Popravek tiskovnih napak. V II. zvezku «Glasbene Zore» v članku «Slovanska gledališča» v prvi koloni, 26. vrsti, naj se bere jako namesto rako, v drugi koloni, 16. vrsti, mora stati v drugem dejanju namesto v prvem dejanju in v 28. vrsti je izpuščena pred besedo priznanje beseda toplo. — V glasbeni prilogi pa so se vrnile v skladbi «Iz mojih pesmi» te-le pomote: stran 12 v prvem taktu v basu mora biti tretja nota *a* namesto *fis* in stran 13 v tretjem taktu v zgornjem glasu naj se zadnji taktov del tako popravi:

V zadnjem taktu kompozicije pa naj se v črtovju stoječe pavze pristavijo tudi k spodnjemu tonu *fis*, tako:

Naročninske zadeve. Z današnjim tretjim zvezkom «Glasbene Zore» je končano prvo četrletje letošnjega letnika. Pri tej priliki moramo iznova opozarjati častite naročnike, da nam gotovo pošljejo zaostalo naročnino, ker list stoji v sedanjih opravi toliko, da če tudi sprejmemo naročnino pravočasno, nam izdaja lista še vedno prizadeva mnogo žrtev, a kaj šele, ker dolguje še jako mnogo naročnikov za prvi letnik!

Listnica uredništva.

G. A. M. v Št. Marsikaj se mora spremeniti in se pri priliki porabi. — G. V. P. Hvala lepa! Za ta zvezek prekasno prejeli, porabi se v prihodnje. — G. A. S. v Lj. in g. K. v P. Ker se je poslednji čas mnogo takega gradiva priposlalo, dolgih kompozicij pa zavoljo tesnega prostora «Gl. Z.» ne moremo pogostoma priobčevati, porabi se pri priliki. — G. Ig. H. v N. Srčen pozdrav! V kratkem kaj več pismeno.

Z glasnim šumom s kora.

Besede S. Jenkove.

Moderato maestoso.

Uglasbil **Stanko Premrl.**

Sopran.

f

Zglasnim šumom s ko - ra Org-lje so do - ne - le,

Alt I. in II.

f

Tenor.

Zglas - nim šumom s ko-ra Org-lje so do - ne - le,

Bas I. in II.

f

Zglasnim šumom s ko - ra

Dru - ži se z do - ne - njem Glas so - se-ske ce - le:

Dru - ži se z do - ne - njem Glas so - se-ske ce - le:

Andante religioso.

Čveterospev.

p

po - če - šče - na,

po - če - šče - na,

Bo-di po-če - šče - na, *mj* Raj-ska Ti De - vi - ca,

mj Ti De - vi - ca, *f* Vseh ne-bes in zem-lje, Na-ših src kra - lji - ca! *rit.*

mj Ti De - vi - ca, *f* *rit.*

mj Ti De - vi - ca, *f* Vseh ne-bes in zemlje, Naših src kra - lji - ca! *rit.*

mj Ti De - vi - ca, *f* *rit.*

Tempo ^{mo}. Tutti.

mj po-če-šče - - na, *f*

Bo-di po-če - šče-na, *mj* Raj-ska Ti De - vi - ca,

mj po - če - šče - na, *f*

mj Bo-di po-če - šče-na, *f* Raj-ska Ti De - vi - ca,

ff *rit.*
Ti De-vi - ca, Vseh ne-bes in zem-lje, Na-ših src kra - lji-ca!

ff *p rit.*
Ti De - vi - ca,

ff *p rit.*
Ti De - vi - ca, Vseh ne-bes in zem-lje, Na-ših src kra - lji - ca!

ff *p rit.*

mf a tempo *f*
Tak so-se-ska po - je In na pr-si bi - je, bi - je,

mf *f*

mf *f*
Tak so - se-ska po-je In na pr-si bi - je, bi - je,

mf *f*
Tak so-se-ska po - je

p Più mosso *mf*
bi - je, Skoz vi-so-ka o - kna Jas - no soln-ce

p *mf*

p *mf*
bi - je o - - - kna

si - - - je, Jas - no soln - ce si - - - je.

si - - - je, Jas - no soln - ce si - - - je.

si - - - je, Jas - no soln - ce si - - - je.

si - - - je, Jas - no soln - ce si - - - je.

poco rit. *rit.* *poco rit.* *rit.* *poco rit.* *rit.* *poco rit.* *rit.*

Pred bojem.

Besede zložil Iv. P.

Ognjevito.

Uglasbil Jos. Pavčič.

Tenor
I. in II.

Bas
I. in II.

Kli - če do - mo - vi - na dra - ga Si - ne vne - te na so - vra - ga,

Pri - šel je o - sve - te dan, Je o - sve - te dan! Zlahkim srcem s težko ro - ko

ritard. *mf a tempo* *ritard.* *mf a tempo*

Slož - ni se vr - zi - mo v boj, Mir - na du - ša paz - no o - ko In strt bo so - vraž - ni roj!

p *cresc. e ritardando*

Ko pa naš sovrag prokleti V prah bo poteptan, Jas-no nam za-čel ža-re-ti

p *cresc. e ritardando*

V prah bo, v prah bo poteptan,

f *Mirneje.* *p*

Lep-ši bo dan. Ma-ti o-sta-ni, Ma-ti o-sta-nizdrava Bog te o-hra-ni!

a tempo *p*

f *p*

Bog te o - hra-ni!

široko *mf*

Z Bogom predraga lju-ba ti! Bo-di mi zvesta, bo-di mi zvesta ob vr-

široko *p*

f *Tempo 1mo.* *ff*

nit-vi ne - ve-sta! Zo-ra že vsta-ja, U-ra pri-ha-ja, Glas-no rog že

f *ff ritard.*

a tempo *mf*

kli - če vse v bojni nas krog. Predno pa s krutim se še vra - gom

mf *mf*

vra-gom bo - ri - mo K Bogu dobrotnemu za zma-go pro - si - mo.

p *f*

Počasi.

Bla - go - slo - vi vse do - brot - ni Bog!

p

Vedno počasneje.

Vsaj po - gub - ljaj tvo - jih ne o - trok.

f *riten.* *pp*

Tempo *l^{mo}*.

Zdaj na no-ge, brat-jedra-gi! Že nas zo-ve-jo so-vra-gi, Pra-por že raz-vit vi-hra,

f

rit. *mf* a tempo

Pra-por že vi-hra! Z lahkim srcem, s težko ro-ko Slož-ni se vr-zi-mo v boj,

rit. *mf* a tempo

Mir-na du-ša, paz-no o - ko In strt bo so-vraž-ni roj. Ko pa naš sovrag pro-kle-ti

p

V prah bo poteptan, Jas-no nam začel ža-re - ti Lep-ši bo dan!

cresc. e ri - tar - dan - do

f

cresc. e ri - tar - dan - do

Lep - ši bo dan! Lep - ši bo dan! Lep - ši bo dan!

f a tempo *ff* rit.

f a tempo *ff* rit.

Kaj bi te vprašal?

Besede A. Aškercove.

Allegro moderato.

Uglasbil dr. Benjamin Ipavec.

Petje. *mf* Kaj bi te

Klavir. *mf*

vpra - šal, de - kle ti: Kje si do - bi - la te o - či? Takšno i - ma - jo slad - ko

mf moč. Gle - dal bi va - nje dan in noč! Gledal bi va - nje noč in dan, tvojo le -

mf *cres - - cen - - do*

poco a poco po - te ves pi - jan, Takšno i - ma - jo slad - ko moč, Gledal bi va - nje dan in

poco a poco

noč.

p *cresc.* *poco ritardando* *pp*